

GLOSSARI DE CONCEPTES DE COEDUCACIÓ

Acció positiva: Mesura de caràcter temporal destinada a corregir, prevenir o eradicar situacions de desigualtat que pateixen les persones LGTBI en l'àmbit laboral.

Agènere: Independentment del cos amb el qual s'hagi nascut, les persones agènere no s'identifiquen amb cap dels gèneres -ni masculí ni femení- i es consideren gènere nul.

Amor: Capacitat d'obertura cap a un altre ésser humà que ens permet acceptar i entendre el que l'altre o l'altra és. Permet a més que cadascú pugui acceptar-se, entendre's a ell/ella mateix/mateixa. No implica submissió, violència ni jerarquia.

Androcentrisme: Manera de representar el món que considera els cossos, experiències, creacions, desitjos i interessos masculins com si fossin en realitat els cossos, experiències, creacions, desitjos i interessos de tota la humanitat. Per tant, l'androcentrisme consisteix en una visió de la societat que situa l'home com a centre de totes les coses. Aquesta concepció de la realitat parteix de la idea de què la mirada de l'home és l'hegemònica i universal.

Assetjament discriminatori de realitats sexuals i/o de gènere: Qualsevol comportament o conducta que, per raons d'orientació sexual, expressió de gènere, identitat de gènere i/o diversitat familiar, es realitzi amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la dignitat i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, ofensiu o segregat. Inclou l'assetjament en l'àmbit laboral (**mobbing**), escolar (**bullying**), etc.

Asexualitat: Opció que es basa en la manca d'atracció sexual o baix o nul interès en el desig sexual.

Autoritat: Qualitat que, quan està present en una relació, ens permet reconèixer el mestratge d'una altra persona i viure-la com una referència per créixer i donar cabuda als propis desitjos. Implica humilitat i reconeixement de la disparitat. Genera llibertat i agraïment. No té res a veure amb les jerarquies ni amb la instrumentalització de les relacions. Reconèixer autoritat a les aportacions de les dones és una manera de prevenir la violència.

Bifòbia: Aversió, odi, por, prejudici o discriminació a la bisexualitat o a les persones bisexuals.

Bigènere: Persones que s'identifiquen amb els dos gèneres i poden adaptar la seva percepció a diferents circumstàncies.

Bisexualitat: Orientació del desig que es presenta de manera indiferent cap a persones d'ambdós sexes.

Cisgènere: Persona que s'identifica amb el sexe-gènere assignat en néixer.

Conciliació: Es refereix a una mediació necessària quan hi ha dos persones o grups de persones en conflicte o amb visions contraposades, per tal d'arribar a un acord. En aquest sentit, darrerament es parla de la "conciliació de la vida laboral i familiar" o de la

"conciliació de la vida laboral i personal", fent al·lusió a la necessitat que totes les persones puguin disposar de vida laboral, vida familiar i vida personal, realitzant actuacions socials i individuals que tendeixin a corregir el fort desequilibri que existeix entre els treballs i jornades desenvolupats per dones i per homes. No obstant això, aquesta explicació, aparentment simple, tanca algunes contradiccions:

La vida és una i no podem dividir-la en vida laboral, vida familiar, etc. No es tracta de fer parcel·les que no es toquin entre si, sinó que es tracta de considerar que la vida és una i en ella s'inclouen aspectes personals, laborals, familiars, d'oci o comunitaris.

Moltes de les anomenades polítiques de conciliació van dirigides a "ajudar les dones" mitjançant la creació, per exemple, de serveis de proximitat, creació de llocs de treball a mitja jornada, etc. De totes formes, això no soluciona el problema ja que no es tracta de posar pegats a la realitat de les dones sinó de prendre consciència de la necessitat de noves formes d'organitzar el temps i el mercat laboral que tinguin en compte les necessitats personals i familiars, on els temps dedicats als aspectes relacionats amb la vida privada tinguin prioritat sobre els temps dedicats a la producció.

Conductes o pràctiques sexuals: Activitats sexuals que realitzen les persones, independentment de la seva orientació afectiva i sexual o identitat de gènere. No s'ha de confondre el que es fa amb l'orientació sexual o la identitat de gènere.

Conflicte: Situació que es dóna quan la manera amb què algú intenta satisfer els seus propis desitjos o necessitats impossibilita la satisfacció dels desitjos o necessitats d'una altra persona. És inherent a qualsevol relació. Obrir un conflicte i buscar conjuntament la manera de satisfer els desitjos i necessitats de les dues persones pot ser una oportunitat per conèixer-se millor, aguditzar la imaginació i aprofundir en la relació.

Consens: Acord en el qual totes les persones implicades se senten realment involucrades i viuen una predisposició real per dur a terme els compromisos derivats d'ell.

Coresponsabilitat: És la responsabilitat compartida. En els àmbits quotidians de vegades s'entén com a repartiment de tasques, però no és exactament el mateix ja que responsabilitzar d'alguna cosa és molt més que dur a terme una tasca; suposa que homes i dones d'un grup acceptin el compromís de conèixer les necessitats quotidianes de les persones amb qui es comparteix la vida i posar-se en disposició d'ajudar a resoldre; suposa també conèixer les pròpies necessitats i deixar-se donar per les persones amb qui es conviu. En aquest repartiment s'inclouen tot tipus de necessitats: afectives, educatives, de supervivència, de relació ... Ha de ser tinguda en compte en qualsevol grup humà; no només en les famílies.

Desigualtat: Situació en la qual una o diverses persones té més poder que altres donant lloc a la injustícia. Això passa, per exemple, quan determinades persones tenen menys drets, oportunitats, recursos econòmics o materials, que d'altres. Habitualment, el poder de qui més té, bé de forma directa o indirecta, se sosté a costa de qui menys té.

Discriminació: Negar i impedir l'accés d'algunes persones a determinats recursos, llocs, drets, oportunitats o formes d'expressió, per les seves característiques físiques, per la seva orientació sexual, per la seva identitat de gènere, per les seves idees o valors, per les activitats o pràctiques que realitzen, o per la seva pertinença a alguna casta, ètnia, cultura o classe social.

Discriminació directa LGTBIQ+: Es produeix quan una persona és tractada de manera menys favorable que una altra en situació anàloga o comparable, per motius d'orientació sexual, expressió de gènere, identitat de gènere i/o diversitat familiar.

Discriminació indirecta LGTBIQ+: Es genera quan una disposició, criteri o pràctica aparentment neutra pugui ocasionar una desavantatge particular a persones per motius d'orientació sexual, expressió de gènere, identitat de gènere i/o diversitat familiar.

Discriminació múltiple: Es genera quan es discrimina per diversos motius concurrents (per la seva orientació sexual, expressió de gènere, identitat de gènere i/o diversitat familiar, la pertinença a col·lectius com immigrants, minories ètniques, persones amb discapacitat, dones, etc.).

Discriminació per associació LGTBIQ+: Es genera quan una persona és objecte de discriminació com a conseqüència de la seva relació amb altres persones per la seva orientació sexual, expressió de gènere, identitat i/o diversitat familiar.

Discriminació per error LGTBIQ+: Situació en què una persona o un grup de persones són objecte de discriminació per una apreciació errònia de la seva orientació sexual, expressió i/o identitat de gènere. Aquest error no eximeix de les conseqüències administratives, civils o penals que es deriven de la mateixa.

Disparitat: Aquelles diferències entre els éssers humans que, donades les seves característiques, no poden situar-se en un mateix nivell unes respecte a altres, ja que cadascuna d'elles té un valor i un significat, no només diferents, sinó incomparables entre si. Això no implica desigualtat ni jerarquia, encara que sí possibilitat d'enriquiment.

Doble jornada: es refereix a la circumstància de moltes dones del món per la qual a més de realitzar una jornada laboral fora de casa, també tenen una altra jornada dins de la llar exercint una sèrie de tasques sense el suport dels altres membres de la família. A més de la doble jornada es parla també de la doble presència; aquesta es dona en aquelles famílies en què, tot i que hi ha una ajuda externa per fer les tasques o aquestes es comparteixen, en realitat tota la tasca d'organització, preocupació, etc. segueix estant en mans d'alguna de les dones de la família.

Dona cuidadora-home mantenidor: és un estereotip que ha sustentat durant molt de temps el repartiment desigual de treballs i tasques desenvolupades per homes i dones. Consisteix en considerar totes les dones com a cuidadores, al·ludint a l'obligació o a la natura i, per contraposició, negant als homes aquesta capacitat. Des d'aquesta perspectiva es crea una visió de les dones com a cuidadores innates, de manera que es tendeix a desqualificar a totes aquelles que no s'ajusten a aquesta qualitat, així com als homes que decideixen ser cuidadors abans que mantenidors; de la mateixa manera des d'aquesta perspectiva s'anul·la el valor real i l'esforç d'aquelles dones que "decideixen" ser cuidadores.

Empatia: Capacitat de posar-se en la pell d'un altre ésser humà que té una història, un cos, una sensibilitat i una manera de pensar diferent a la nostra. No és, per tant, un 'treu-te tu per posar-me jo', sinó apartar allò que som per poder sentir una determinada experiència de la mateixa manera com la sent aquesta persona. Això és, posar-se en el lloc de l'altra/altre.

Escolta: Es dona en una relació d'acceptació, implica interès per entendre de veritat què li passa i qui és l'home o la dona amb qui ens relacionem, sabent que ell o ella és qui millor sap el que viu i el que sent, encara que li faltin les paraules i l'experiència per comprendre aquestes vivències i sensacions. No es tracta, per tant, d'interpretar, jutjar o anticipar-se al que ens vol expressar, sinó d'acompanyar-lo en aquest procés.

Estereotips: Atributs que es pressuposen en les persones que tenen determinats trets físics o que pertanyen a una determinada col·lectivitat. És una representació simple i barroera que se superposa a la riquesa i la complexitat de cada ésser humà. En du, per tant, a relacionar-nos amb la imatge creada a través d'aquests atributs i no amb homes i dones singulars i diferents entre si.

Expressió de gènere: Comportament social de la persona independentment del seu sexe de naixement i de la seva identitat de gènere.

Feminisme: És la paraula donada a el conjunt d'actuacions i pràctiques protagonitzades per dones que han transformat de forma substancial la relació de i entre els sexes en els dos últims segles. D'una banda, han desemmascarat els mecanismes que justifiquen la desigualtat i la violència soferta pel sol fet de ser dones. D'altra banda, han propiciat una major autonomia simbòlica per ser, expressar-se i anomenar el món des de la perspectiva de les dones.

Gai: Home que se sent atret sexualment, físicament, afectivament i/o emocionalment per un altre/s home/s.

Gènere: Conjunt de continguts socioculturals que es donen a les característiques biològiques que diferencien homes i dones establint comportaments, actituds i sentiments masculins i femenins.

Gènere fluid: És aquell on es poden ubicar diverses identitats sexuals. En general es manifesta com un canvi entre el masculí i el femení o neutre; encara que pot abastar altres gèneres i inclusivament identificar-se amb més d'un gènere alhora.

Gènere no binari: designa a les identitats de gènere que no s'assimilen en els espectres dels gèneres binaris (masculí i femení) i que estan fora de la cisnormativitat, podent manifestar-se com un ventall de gèneres allunyats dels gèneres binaris.

Heteronormativitat: Donar per descomptat que totes les persones que ens envolten són heterosexuales. Tot el sistema social s'organitza a partir d'aquesta presumpció. Això provoca una homogeneïtzació, conscient o inconscientment, de la ciutadania ignorant i invisibilitat zant altres opcions.

Heterosexualidad: Orientació del desig o orientació sexual cap a persones de diferent sexe al propi.

Homofòbia: Aversió, odi, por, prejudici, discriminació, etc. cap a l'homosexualitat, les persones homosexuals, els que ho semblen o defensen. L'homofòbia està lligada amb la cultura patriarcal dominant que, a més, discrimina les dones.

Homoparentalitat: Relació existent entre dues mares lesbianes o dos pares gais i els seus fills i filles, derivada de la relació jurídica que comporta la filiació.

- **Homomaternidad:** Relació existent entre dues mares lesbianes i els seus fills i filles derivada de la relació jurídica que comporta la filiació.
- **Homopaternidad:** Relació existent entre dos pares gais i els seus fills i filles derivada de la relació jurídica que comporta la filiació.

Homosexualitat: Orientació sexual de les persones que es tingues atretes afectiva, emocional i/o sexualment per persones del seu mateix sexe.

Identitat de gènere: Consideració de la pròpia persona com a home, com a dona, com les dues o com a cap.

Igualtat: Situació en la qual tots els éssers humans tenen els mateixos drets, mitjans materials i oportunitats. L'oposat a la igualtat és la desigualtat i no la diferència.

Lesbiana: Dona que se sent atreta sexualment, físicament, afectivament i/o emocionalment per una altra/s dona/es.

Lesbofòbia: Aversió, odi, por, prejudici o discriminació al lesbianisme o a les dones lesbianes, cap als que ho semblen o el defensen.

LGTBIQ+: Són les sigles que engloben a les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals, intersexuals i queer. Amb la inicial de cada grup es pretén fer visible la diversitat.

LGTBIQ+fòbia: Aversió a l'homosexualitat, bisexualitat, transsexualitat i intersexualitat o cap a qui ho semblen o el defensen.

Llenguatge: es refereix a la capacitat i possibilitat de donar significat a el món mitjançant signes i símbols. Quan parlem d'un **ús sexista de el llenguatge** ens referim al fet que en moltes ocasions utilitzem signes i símbols que donen significat només a una part de la realitat, aquella protagonitzada per homes. Per contra un ús no sexista de el llenguatge, implica simbolitzar totes les persones al marge del seu sexe o identitat de gènere en el món sencer.

Llibertat - lliure: Donar-se a conèixer sense sentir la necessitat d'imposar-se. Mostrar i obrir-se a les altres persones sense que hi hagi la por o la submissió. Arrelar-se en el propi desig per deixar una empremta singular i original al món.

Masculinitat: Manera en què cada home significa i expressa el fet de pertànyer al sexe masculí.

Mediació: El que fa possible el reconeixement i la relació entre diferents persones. En cas de conflicte, és allò que permet parlar de diferències, desitjos, necessitats i dificultats sense donar pas a la violència. La mediació més poderosa és l'amor.

Misogínia: Odi a les dones. És significatiu el fet que no existeixi una paraula que en la nostra llengua designi l'odi als homes.

Orientació sexual: És l'atracció emocional, sexual i/o afectiva cap a una altra persona. Està relacionada amb els sentiments i no només amb el comportament sexual.

Pangènere: Persones que es poden sentir qualsevol gènere o tots els alhora.

Pansexualitat: És l'orientació sexual caracteritzada per l'atracció sentimental, estètica, romàntica i/o sexual independentment del gènere o sexe d'altres persones.

Patriarcat: Organització social, econòmica, cultural i política basada en el poder dels homes sobre les dones. Està patrocinat per l'androcentrisme i pels estereotips de gènere.

Període de transició: Procés pel qual les persones trans modifiquen el seu cos i/o expressió de gènere per adequar-la a la seva identitat de gènere.

Persona intersexual: Persona que presenta conjuntament una anatomia reproductiva, genital, hormonal i/o cromosomàtica de tots dos sexes.

Persona Trans: Persona que s'identifica o s'expressa amb un sexe-gènere diferent a què li van assignar en néixer.

Plumofòbia: Aversió, odi, por, prejudici i discriminació contra les persones amb ploma o a tenir ploma.

Poder: Drets, oportunitats o béns que impliquen menys traves a l'hora de realitzar determinades actuacions i amplien les possibilitats d'ocupar diversos espais. No suposa necessàriament més energia ni més llibertat. El desigual repartiment de poder comporta jerarquia i injustícia entre les persones. El llenguatge del poder és el llenguatge de la força, no de la relació.

Pràctica de la pau: Implica desplaçar la violència amb creativitat i amor.

Prejudicis sexistes: Un prejudici suposa valorar alguna cosa, generalment de forma desfavorable, sense conèixer-ho bé. Els prejudicis sexistes suposen fer judicis pel que fa a l'altre sexe, sense conèixer realment les necessitats, desitjos, expectatives, etc. que mouen a una determinada actuació.

Prevenir: Crear contextos i relacions en què es reconeix i es valora la pau i, per tant, en els quals la violència no té cabuda. Implica deixar sense sentit el model de masculinitat violent i donar valor i reconeixement a les aportacions de les dones.

Queer: Persona no heteronormada que considera que la seva identitat de gènere no pot definir-se dins de l'eix binari home-dona, masculí-femení, cis-trans.

Reconeixement: Valoració explícita d'allò que una persona aporta al món i a la vida. Implica humilitat, capacitat de veure a les altres persones i de sentir gratitud. En relació amb això, reconèixer el que fan i aporten les dones és deixar sense sentit la lògica androcèntrica.

Relació sexual: Trobada íntima entre dues persones en què està present tot el cos i en el qual preval una comunicació profunda que produeix plaer. És una trobada on es regalen carícies, confiança, afectes, respecte, sentiments, desitjos, paraules, etc.

Sexe: Conjunt de característiques biològiques, especialment de tipus genètic, orgànic i hormonal, sobre la base dels quals s'estableix la distinció entre homes i dones. No determina la identitat de la persona i no s'ha de confondre amb el gènere.

Sexe d'assignació: El que se li determina a cada persona en néixer d'acord amb la definició anterior.

Sexualitat: És la forma d'expressió de la intimitat que inclou els aspectes físic, emocional, social, etc. de cada persona. Es conforma per diferents elements, com són els biològics, psicològics, socials, etc.

Singularitat: es refereix a el fet que cada persona és única, insubstituïble i irrepetible; potenciar la singularitat té a veure amb ajudar a mostrar la diferència que cadascú portem a dins, sent conscients de la importància de veure el món de manera original, és a dir atenent l'origen del que cada persona és o va sent.

Tercer gènere: Persones que no se senten part del gènere masculí ni del femení, sinó que s'identifiquen amb la suma de tots dos.

Transgènere: Persona que no s'identifica amb el gènere assignat. Concepte ampli que inclou les persones amb disconformitat de gènere com les persones transsexuals i/o aquelles que no s'identifiquen exactament ni amb un home ni amb una dona segons la concepció tradicional dels gèneres, amb independència que aquesta persona es troba sotmesa o no a una intervenció quirúrgica. Ve del terme acadèmic anglosaxó *Transgender*.

Transsexual: persona que no s'identifica amb el sexe assignat a l'néixer.

- **Home transsexual:** Persona que en néixer té els òrgans genitals i biològics del sexe femení, però psicològicament i vitalment se sent identificat amb el gènere masculí.
- **Dona transsexual:** Persona que en néixer té els òrgans genitals i biològics del sexe masculí, però psicològicament i vitalment se sent identificada amb el gènere femení.

Transfòbia: Aversió, odi, por, prejudici o discriminació a la transsexualitat o a les persones trans.

Transvestit, transvestida: Persona que adopta les maneres externes i una vestimenta i uns complements considerats socialment propis del sexe contrari. No té per què tenir una orientació homosexual ni necessàriament la persona transvestida desitja una reassignació de sexe, ja que pot sentir-se plenament identificada amb el seu sexe de naixement.

Trigènere: Persones a més de sentir-se identificades amb els gèneres masculí i femení, també perceben un tercer gènere, que pot ser el nul o una combinació entre qualsevol dels tres.

Victimització secundària/LGTBIQ+fòbia institucional: Maltractament addicional exercit contra lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals, intersexuals i persones queer que es troben en algun dels supòsits de discriminació, assetjament o represàlia com a conseqüència directa o indirecta dels déficits de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per a les actuacions d'altres agents implicats.

Violència: Estructura, representació o actuació que cerca convertir les diferències humanes en desigualtats. Es basa en la força i en el poder. La **violència contra les dones** pretén convertir la diferència sexual en desigualtat entre els sexes.